

bati nevarnosti okužbe, oziroma da bi nastala smrkavost; za vsakega kopitarja in za vsako goved, ki pogine za vraničnim prisadom.

Po členu V. tega zakonovega načrta je bila visokost odškodnine določena na osem desetih cenilne vrednosti.

V namen pokritja stroškov za povračevanje škode določuje člen VIII, da v svrhu ustanovitve in vzdrževanja zaklada za živinske kuge pobirajo župani po naročilu politične okrajne oblasti v prvih treh mesecih vsakega leta od vsake živine po stanji dne 1. januarija primerne pristojbine, in sicer:

a) za konje v starosti do 6 mesecev od vsakega 5 kr., čez 6 mesecev od vsakega 15 kr.,

b) za govedo v starosti do 6 mesecev 5 kr., od 6 mesecev dalje 10 kr.

Če pa zaklad ne zadostuje za poplačanje vgotovljenih odškodb, sme deželni zbor pristojbine primerno zvišati.

Kakor rečeno, je dotičen načrt zakona izgotovljen ter bi ga bil deželni odbor predložil visokemu deželnemu zboru v sklepanje, če bi lansko leto in letos hudo se razširjajoča in moreča prešičja kuga ne bila vzbudila v deželnem odboru pomislekov, kako zadostiti tako velikanskim izgubam, ne da bi se težke pristojbine naknadno nakladale živinskim posestnikom.

Če bi bilo povratno zavarovanje, bil bi deželni odbor vsekakor predložil ta nasvet, ker navedene pristojbine niso občutljive ter bi se s tem dosegel neprimerno velik dobiček, da bi se prvi kužni slučaj tako spčetka zatrl, s čemer pa bi se večkrat mogle odstraniti velikanske izgube.

V tem oziru pričakuje deželni odbor odločila in eventualno nadaljnega naloga, kako naj v tej zadevi dalje postopa ali pa takoj predloži dotičen načrt zakona.

Sedaj preostaja le še gledé zavarovanja proti požaru staviti visokemu deželnemu zboru primerne nasvete.

Deželni odbor predloži nabrano gradivo, in sicer od c. kr. statistične centralne komisije sestavljene izkaze o poškodbah po požarih na Kranjskem v dôbi od 1880. do 1895. leta, potem poročila o uspehih na Tirolskem, Solnograškem in Gornje Avstrijskem obstoječih deželnih zavarovalnic proti požaru in slednjič kataster poslopij na Kranjskem ter je mnenja, da bi visoki deželni zbor na podlagi tega gradiva mogel storiti svoje tozadevne načelne sklepe, da bo potem deželni odbor izvršil svoje daljne delo, namreč načrt pravil in projekt o denarnem gospodarjenju, za kar bo vsekako moral najeti zavarovalno tehnično, ne le teoretično, ampak tudi praktično izvežbano moč, ker tako podjetje takoj spčetka neobhodno potrebuje temeljito izvežbanega strokovnjaškega voditelja.

Deželni odbor torej nasvetuje:

Visoki deželni zbor izvoli to poročilo vzeti na znanje ter ga izročiti upravnemu odseku v pretres in poročanje.

Obrtnijske raznoterosti.

— Izvoz v Egipt. Avstrijsko-ogerska trgovska zbornica v Aleksandriji je v želji na kolikor mogoče primeren način naš trgovinski promet z Egiptom povzdigniti in razširiti sklenila svoj delokrog s tem povečati, da bode izdajala mesečna poročila z naslovom: „Izvestja o trgovini z Egiptom s posebnim ozirom na korist Avstrijsko-ogerske monarhije.“

Ta poročila bodo deloma v posebnih odstavkih, deloma v obsežnih statističkih podatkih vse obsegala, kar bode industrijelnim in trgovinskim krogom naše domovine o egiptskih razmerah vedeti treba.

Razun tega je zbornica ustanovila poizvedovalno pisarno, katere namen bode z oziroma temeljito krajevno znanje na vsa vprašanja avstrijsko-ogerskih izvoznih tvrdk in korporacij natančno odgovarjati.

Prva številka omenjenih „Izvestij“ je že izšla in ima sledečo vsebino: Predgovor — Kreditne razmere v Egiptu — Poročila o najvažnejših izvoznih izdelkih — Občni podatki o uvozu — Trgovinska statistika — Borzni in menjični kurzi. Letna naročnina na Izvestja znaša 25 frankov v zlatu, odgovor na poizvedovalno vprašanje 5 frankov v zlatu, katera svota se mora ob enem z vprašanjem po poštni nakaznici vposlati.

Zbornica vabi vse one, ki imajo že zvezo z Egiptom, ali pa jo želijo imeti, da se naroče na „Izvestja“ in se poslužijo omenjene pisarne. Prvi snopič „Izvestij“ je vsakteremu na ogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Strokovni učni tečaj za čevljarje v Ljubljani C. kr. tehnologiški obrtni muzej na Dunaji ampak tudi drugod strokovne učne tečaje za čevljarje. Na prošnjo tukajšnje čevljarske zadruga priredi muzej tak tečaj tudi v Ljubljani. Tečaj se prične dne 12. aprila t. l. in bo trajal štiri tedne ter ga bo obiskovalo do 40 ljubljanskih čevljarjev. V tečaju se bo poučevalo v vseh važnih ročnih delih čevljarjev in sicer anatomiji noge, jemanji mere, o bolnih in nenormalnih nogah, vrezovanji vzorcev, strokovnem risanju, prikrojevanji, prirejevanji zgornjih delov in šivanji s stroji v kateri namen dovede strokovni učitelj s seboj tri šivalne stroje. Dopoludne bo poduk v posameznih delavnica tečajnih obiskovalcev; popoludne je skupni poduk. Tekom tečaja napravljene vzorci in strokovna risanja ostanejo obiskovalcem kot nadaljni delavski pripomočki. — Ednak tečaj se bo najbrže vršil prihodnje leto tudi v Trzinu.

— Strokovni učni tečaj za obrtnike. Poleg strokovnih tečajev za čevljarje, krojače in stavbene mizarje, katere prireja c. kr. tehnologiški obrtni muzej na Dunaji, ustanovil bo ta še letos tudi strokovne tečaje za stavbene ključničarje.

Oskrbovanje travnikov.

(Govoril T. Grah.)

Kmetijstvo je v širjem pomenu znanstvo, katero zahteva celega moža, kateri mora misliti od jutra do večera, od leta do leta, kako bi si svojo kmetijo bolje vredil, da bi več na njej pridelal, da bi mu prinesla več dobička. K temu torej ni dovolj, da posnema samo to, kar mu je enkrat oče pokazal, ampak za dobro gospodarjenje je potreba, da se ravna tudi po drugih, napredujočih izkušnjah in svetovnih razmerah.

Ljudje pravijo „svet se suče“, in res, to resnico naš kmet najbolj občuti, kajti ravno njemu se tako suče, da

se jo bati, da bode padel iz njega, ako okoliščine prevdari vse bolj, kakor so to storili naši očetje. Toda tarnanje nič ne pomaga, nikdo nam pomagal ne bode, ako si ne pomagamo sami. Zato pa se je poprijeti resnega dela, kajti časi so opasni, da ne zamudimo rešilnih trenutkov, ko vse sili naprej in naprej!

Slovenec je bil sicer od starodavnih časov že oratar, ter se ga zgodovinopisci spominjajo kot pridnega kmetovalca, toda dandanes je zaostal za drugimi narodi, kateri si morejo v bolj neugodnih razmerah, na slabejši zemlji pridelovati kruha. Vzglede jasno kažejo, da bolj ko je zemlja rodovitna, bolj je ondotno prebivalstvo zaspano. Poglejmo rodovitno Hrvatsko, kjer je kmet le malo ali nič ne gnoji — pa se raste, a kako je zaspan! Idimo v nemško pešcevnato pustinja, v nje nerodovitno polje, s kako bistrumnostjo prideluje on od matere zemlje svoj živež. Ali pogledajmo v angleške močvirnate kraje, tam bi se mi poljedelstva učili! Smelo lahko trdim, da še tudi pri nas kakor tudi na Hrvatskem leži veliko kruha v zemlji, kateri čaka, da ga vzdignejo pridne roke in umna glava.

Pri vsakem gospodarstvu je potrebno štirih nemških „v“ — to je vino, voda, gozd, travnik, ktere potrebuje v resnici vsaka kmetija. Toda kdo mi pove, ktera teh reči je najbolj potrebna? Jaz sem mnenja, da je travnik prvi pri kmetijstvu, on je mož, kateri vlada dobro ali slabo vso gospodarstvo. To mojo trditev hočem podpreti z dokazi.

Brez travnika ni sena, brez sena ni živine, brez živine ni gnoja, ni delavnih moči za oranje itd., ni dobre njive, ni mleka za ljudi, — uidejo nam vsi ljudje od hiše, kmetijstvo se takoj neha. Verjemite mi torej, da se brez dobrega travnika pri kmetiji izhajati ne da, in dokler nimaš istega pri hiši, ne moreš naprej. Travnik je kakor kolo pri mlinu, ktero vse goni.

Ker je travnik torej največjega pomena, vredno je, da se o njem pogovorimo.

Reči bi znal kedo: „Kaj že bomo pa zdaj o travnikih govorili, kje je še košnja!“ In v resnici večinoma kmetov tako dela. Marsikateri kmet gre še le tedaj na travnik pogledat, kedar misli, da bo že čas kosit. Navedel sem že preje, da bolj ko je zemlja radodarna, tembolj smo mi zanikrni. Travniške rastline imajo sicer to čudovito moč, da žive skoraj od nič. Toda vedna ne pojde tako. Jemljite iz polne vreče le po zrnu, prepričali se boste, da bode sčasoma vendar vreča prazna. Tako je tudi pri travniku. Vse, kar vozite raz njega sena, je prišlo iz zemlje in zraka v rastlino. Ravno za toliko je v zemlji manj živeža in ako delamo to leto za letom, tedaj more postati zemlja prazna rastlinskega živeža, rastlinje morajo pešati vsled pomanjkanja hrane, zato pa pridelujemo tudi mi manj krme.

Da pa ostane travnik vedno pri stari moči, gledati moramo, da travniku povrnemo to, kar smo mu odtegnili. To se po zgodi z gnojem.

Pred leti sem na mojem izseznanem travniku pridelal le 200 ct, krme; na nekajih krajih ni bilo vredno kositi; še kosec si ni mogel obrisati kose, A odkar sem mah odstranil, zemljo osušil in jo z gnojom gnojil, imam vsako leto več pridelka, tako, da sem ga dobil predzadnje leto 400 in lani že 500 centov in če Beg da, ga mora zrasti tudi 600 centov. „Še gnoj na travnik“, so mi včasih kmetje rekli. „Bog da bi ga za njive imeli“. A kdo te sili, da ga vedno na njive voziš, kjer že tako vsako leto pšenica, rž, ječmen itd. polega, ker jim gnoj takorekoč dela škodo, medtem ko travnik strada? Vidiš, to je samo slaba navada!

Ko sem nekje kmete nagovarjal, da bi travnike gnojili, bili so tiste misli, kakor vi danes tukaj. Pa nekateri so le začeli gnojiti in jih še gnoje, in rekel mi je kmet: „Prav ste imeli! Travnik mi da trikrat nazaj gnoj, njiva pa še enkrat ne“. Zapomnite si! posodite travniku za eno leto gnoja in dal vam bode čez 200 odstotkov za to. To so sicer oderuške obresti, pa če bode kdo zavoljo tega kaznovan, mu hočem jaz povrniti. Ako ima kmet veliko sena, tedaj pa navadno dvakrat greši. Prvič ga prodaja na pol pod ceno, in v drugo proda teleta. Zapišite si nad vrata doma: dobro seno se spod 2 gld. ne sme prodati, sploh je slabo znamenje za kmeta, ako seno prodaja, še slabše, ako ga kupuje. Tudi teleta ne bi se smela prodajati. Nemec jih ne prodaja, ampak redi. Ako torej seno v gnoj in meso spremenimo, le tedaj lahko rečemo, da smo gospodarili.

Ko sneg odleze in se zemlja posuši, biti mora kmetova prva skrb, da pogleda svoje travnike. Ustrašil se bodeš, ko boš videl namesto travniških rastlin sam mah, le tam pa tam štrli kaka uboga travica. Zdaj lahko naprej presodiš, kaka bo tvoja košnja. Več mahu, manj trave in sena. Mah ne zaduši le samo trave, ampak on jo uničuje na dva načina: prvič ji zabranjuje zrak in toploto, ktero rastlina za rast imeti mora; tako pa brez teh ne more vspevati. Travnik vsled mahu tudi postane mokroten. V drugo pa se mah zajé v travo, v korenine kakor bilke — jim pije najboljši sok in moč, ter jih ugonobi.

Proč torej mah iz travnikov! Brano in grablje v roke ter ga dobro povlačimo in pograbimo. Ako delamo tako nekoliko let zaporedoma, imeli bomo travnik brez mahu z gosto travo zaraščen. Nekteri se boje travnik vlačiti, ker menijo, da bi se rastline izruvale. Naj se le ktera izruva, saj niso preštete, in naj se jim tudi koreninice ranijo in cepijo, saj ravno to je koristno, kajti opazovalo se je, da se tam, kjer so se koreninice trgale in cepile, začinja novo življenje rastlinam, tam izrastejo nove korenine, novo steblovje in s tem se trava zgoščuje.

Pa ne le samo to, zakaj da se morajo travniki vsako leto povlačiti. Po povlačenju mi travnik tudi tako rekoč okopamo. Znabiti kdo meni, da koristi okopavanje samo turšici, krompirji, zelji, korenji, drevju? O kako se motite? Lepše ko se rastlina okopa, lepše raste, velja tudi pri travniških travah. Od kod pa pridejo? Učenjaki so

zasledili, da se v zrahljani zemlji, kamor veliko zraka priti zamore, na koreninah naselijo neke glive, ktere srkajo iz zraka dušik v sebe, ter ga potem oddajajo rastlinam po koreninicah. Dušik pa je rastlinam tako potreben, kakor nam zrak, v katerem je kisik. Ta zračni živež gre rastlinam torej skoraj popolnoma v zgubo, ako zemlje dovolj ne rahljamo. In nekteri travniki še niso bili nikoli zrahljani. Povlačen travnik pa se tudi ložje posuši in je potem toplejši, kar daja bujnejšo rast rastlinam. Tudi dež popije tak travnik bolje, ter primaka delj časa koreninam.

Torej dragi, še enkrat brano, brano na travnik. Lahko pa vzamete na travnik vašo navadno njivno brano s trnjem spodaj zapleteno in ako ravno se trnje kmalo oguli, vendar je za gladke, viseče travnike dobra, kajti po tacih so včasih travice zelo drobne in je tudi plast zemlje tanka.

Drugače pa je po dolinskih travnikih in še posebno tam, kjer tla niso ravna. V take nižave in jarke navadna brana ne more priti, ampak pleše nad njimi tako, da se mah spodaj smeji.

Za take travnike imamo vpogljivo, členkasto, travniško brano, ktera vsako nižavo in stopinjo poišče in očisti. Ker pa je taka brana za malega posestnika predraga, omislilo si je naše društvo to brano, ktera tehta 86 kl. in velja 26 gld. Ta brana se bode posojevala in sicer plača od nje na dan vsak ud 20 kr. neud pa 40 kr. Zagotovim vas, da je ta brana več vredna, kakor toliko kil zlata, ako jo boste pridno rabili. Vlačí pa se s to brano čisto priprosto. Vprežeta se dva konja in začne se kraj travnika, ter goni krog in krog enkrat po enem mestu tako, da ni potreba nič obračati ter se potem na sredi travnika konča. Pri vlačénju ni potreba za brano držati. Ko se je pa med zobmi nabralo dosta mahu, tedaj se prime zadnji konec brane, ter vrže nazaj na sprednjega, tako da mah odpade, ali pa se z roko pomaga. Že prvo leto se bode videla korist, še bolj pa drugo in tretje. Toda zapuščen in potem povlačen travnik je podoben zanemarjenemu beraču, kateri še ni sit, ako ga ostrižemo, počesamo in preoblečemo. Zdaj bo prosil tudi še jesti, kar mu bode dobro teknilo. Pripe-ljite torej travniku pred vlako še tudi gnoja, vsaj vam ga s preobilimi odstotki vrne.

Kakor hitro se travniki osušijo tako, da se skoraj za brano kadi, tedaj je čas z vlako. Takih dni pa je včasih do sredi aprila zelo malo, torej ne zamudite redkih ugodnih dnevov.

Veliko travnikov je v naši občini, kateri se vlačiti ne bodo dali ker so premokri, kako take posušiti, se zmenimo drugokrat. Tudi umeten gnoj ima svojo prihodnjost, o čemer se tudi enkrat zmenimo.

Poučni in zabavni del.

Ivan Durak.

(Povest, ruski spisal Lev. Tolstoj.)

VII.

Drugo jutro je zvedel starši brat, Semjon-vojak, o Ivanovih čudežih ter je šel k njemu. Povej mi, pravi ta, odkod si pripeljal vojakov in kam si jih sedaj spravil? Zakaj bi ti pa rad to vedel, vpraša ga Ivan? Zakaj? Z vojniki se da vse opraviti. Ž njimi si lahko pridobiš celo cesarstvo. Ivan se začudi. Nu, zakaj pa nisi tega prej povedal? Napravim ti jih, kolikor hočeš. Slame sva pridelala s sestro mnogo. To rekši, pelje Ivan brata na gumno in reče: Le pazi, jaz jih bom napravil, ti pa jih pelji ven, kajti ako jih hočemo preživiti, pojedó nam v jednem dnevu vse, ker imamo v vasi.

Semjon-vojak je obljubil, da jih pelje ven, in Ivan jih je začel delati. Ko udari s snopom ob pod, nastala je prva četa; udari drugič, — nastane druga; napravil jih je toliko, da so napolnili vse polje. No, bo zadosti, kaj? vpraša Ivan brata. Ta se razveseli in reče: Bo, hvala ti, Ivan.

Je že dobro, reče Ivan. Če jih še boš potreboval, le pridi, jaz ti jih bom še napravil. Slame je sedaj mnogo. Semjon-vojak uredi takoj vojščake, jih razdeli ter se odpravi na vojsko.

Komaj je odšel semjon-vojak, že pride Taras-debeluh, ki je tudi zvedel o včerajšnjem čudežu, ter začne prositi brata:

Povej mi, odkod jemlješ zlat denar? Ko bi imel jaz toliko denarja na razpolaganje, pridobil bi k temu denarju denar vsega sveta. Ivan se začudi. Res? Prej bi mi že bil lahko povedal. Skujem ti ga, kolikor hočeš.

Brat se razveseli. Daj mi ga vsaj za tri rešeta. No, naj bo, reče Ivan, pojdiva v gozd, pa zapreži konja, nesel ga ne boš.

Odpeljeta se v gozd, — Ivan je začel tresti listje s hrasta in je drobiti. Natresel ga je velik kup.

Bo zadosti? Taras se razveseli. Za zdaj bo, pravi ta; hvala ti, Ivan. Je že dobro, odgovori Ivan. Če še boš potreboval, le pridi, še ga bom nadrobil, — listja je še mnogo ostalo.

Taras-debeluh je nabral poln voz denarja in se je odpeljal na kupčijo.

Odpeljala sta se oba brata. In začel je Semjon — vojskovati se, Taras pa — kupčevati. In Semjon si je priboril cesarstvo, Taras-debeluh pa si nabral ogromno denarja.

Snideta pa se brata in si razodeneta drug družemu — Semjon, odkod ima vojake, Taras pa, odkod ima denar. Semjon-vojak govori tako-le bratu: Jaz sem si priboril cesarstvo in živim dobro; le denarja mi primankuje, da bi redil vojake. Taras-debeluh pa govori;